

Skrócony opis pracy doktorskiej (streszczenie)

Opis dzieła artystycznego obejmuje refleksję kompozytorską oraz analizę i interpretację utworu w poszerzonym kontekście psychologicznym, wymaga bowiem tego percepcyjny aspekt podjętej koncepcji twórczej. Tematem jest utwór skomponowany na orkiestrę symfoniczną z użyciem piły, instrumentu dotąd nie eksplorowanego w muzyce klasycznej – tu w roli instrumentu koncertującego z nadaniem mu rangi dramaturgicznej.

W *Sequenze di ologrammi* zrealizowana została idea „przekomponowania” strategii słuchania. Wprowadzona do kompozytorskiego zamysłu autorska koncepcja „narracji tła” otworzyła przestrzeń badawczą, z której autor ma nadzieję wyprowadzić nowe strategie narracyjne (zarówno kompozytorsko-warsztatowe jak i percepcyjne).

Głównym odniesieniem interpretacji jest więc w niniejszym opisie zagadnienie *narracji tła* i sposobów jej komponowania (doświadczenia) w zorganizowanej *scenie dźwiękowej*. W kontekście percepcyjnej zasady *strumieniowania* i wynikającej z tego opozycji *figury i tła*.

Osobny podrozdział poświęcony został refleksji teoretycznej Witolda Lutosławskiego, którego koncepcja „komponowanej percepcji” stanowi nieustającą siłę inspiracji dla myślenia twórczego.

Do teoretycznego opisu dzieła wprowadzone zostały pewne pojęcia z zakresu psychologii słyszenia, kognitywizmu, psychologii postaci „Gestalt” – przydatne z punktu widzenia zrozumienia i uzasadnienia koncepcji „narracji tła”. Materiał z zakresu psychologii został tu wyselekcjonowany pod kątem jego „przydatności” w charakterystyce określonych strategii kompozytorskich; warsztatowych i estetycznych. Bardzo przydatna okazała się praca doktorska Justyny Humięckiej-Jakubowskiej, *Scena słuchowa muzyki dwudziestowiecznej*, porządkująca problemy teorii strumieniowania słuchowego Alberta Bregmana.

W obrębie problematyki percepcyjnej pomocne okazały się też zagadnienia percepcji wzrokowej, których badanie znacznie poprzedziło w czasie sformułowanie praw percepcji słuchowej. Poświęcony temu został jeden z podrozdziałów.

By przeprowadzić czytelnika (słuchacza) przez przestrzeń percepcyjną zdefiniowaną tu przez kompozytora w sposób indywidualny, konieczne było oczywiście odwoływanie się do uniwersalnych praw percepcji i konfrontowanie idei - w jakimś sensie eksperymentalnej- z realną możliwością jej postrzegania i odbioru podczas słuchania utworu. W miejsce tradycyjnych przykładów nutowych (fragmentów partytury) wstawione zostały odnośniki czasowe do nagrania i numery taktów w partyturze.

Analiza skomponowanych procesów percepcyjnych i ich interpretacji odniesiona jest do części II utworu – *Apeiron* – w niej bowiem zastosowane zostały zabiegi kompozytorskie (m.in. redukcja warstwy orkiestrowej do kwintetu smyczkowego) mające w sposób spektakularny unaocznić *narrację tła* i ułatwić jej percepcję. Część ta została wykonana i jej nagranie stanowi substancjalny punkt odniesienia dla analizowanej „dramaturgii percepcyjnej”. Weryfikacja proponowanych odczytów percepcyjnych nastąpić może tylko w konfrontacji z odsłuchiwanym materiałem dźwiękowym.

Opis został podzielony na dwie części - pierwszą, wprowadzającą w zagadnienia percepcyjne z zakresu psychologii i kognitywistyki oraz przygotowującą pojęciowo niekonwencjonalną analizę percepcyjną utworu i drugą – przedstawiającą warsztatowe i percepcyjne aspekty kształtowania kompozycji w kontekście idei narracji tła. Całość poprzedzona została wprowadzeniem, zwieńczona wnioskami końcowymi i zakończeniem oraz dopełniona szeroką bibliografią.

Summary

The description of an artistic work includes compositional reflection as well as an analysis and interpretation of the work in an expanded psychological context, which is required by the perceptual aspect of the creative concept.

The theme is a piece composed for a symphony orchestra using a musical saw, an instrument not yet explored in classical music - here as a solo instrument, giving it a dramatic rank. In *Sequenze di ologrammi*, the idea of "rearrangement" the listening strategy was realized. The composer's concept of "background narrative" has opened a research space from which the composer hopes to derive new narrative strategies (both in terms of composition, workshop and perception).

The main reference for interpretation in this description is therefore the issue of *background narrative* and the ways of composing/experiencing it in an organized sound scene. In the context of the perceptual principle of streaming and the resulting opposition between *figure and background*. A separate subsection is devoted to the theoretical reflection of Witold Lutosławski, whose concept of "composed perception" is a constant force of inspiration for creative thinking. Some concepts of the psychology of hearing such as Bregman's *auditionare scene* analysis of the cognitive and "Gestalt" psychology character were introduced to the theoretical description of the work - useful from the point of view of understanding and justifying the concept of *background narrative*. The material in the field of psychology has been selected here in terms of its "usefulness" in the characterization of specific compositional strategies, workshop and aesthetic. The PhD thesis by Humięcka was very helpful/advantageous.

In terms of perceptual problems, the issues of visual perception also proved to be helpful, the study of which was significantly preceded by the formulation of the laws of auditory perception. In order to lead the reader/listener through the perceptual space defined here by the composer individually, it was necessary to refer to the universal laws of perception and confront the idea - in some experimental sense - with the real possibility of perceiving and receiving it while listening to the piece.

In place of the traditional musical examples, time references to the recording and the number of the measures in the score have been inserted. The analysis of the composed perceptual processes and their interpretation is related to the second part of the work (*Apeiron*) in which compositional procedures treatments were used (including the reduction of the orchestral layer to a string quintet) aimed at spectacularly

visualizing the background narrative and facilitating its perception. The recording of this part constitutes a substantial point of reference for the analyzed *perceptual dramaturgy*. Verification of the proposed perceptual readings can only take place in confrontation with the auditioned audio material.

The description has been divided into two parts - the first introducing the perceptual issues in the field of psychology and cognitive science and preparing the conceptually unconventional perceptual analysis of the work, and the second - presenting the workshop and perceptual aspects of shaping the composition in the context of the background narrative idea. The whole was preceded by an introduction, final conclusions and ending which was completed with a broad bibliography.